

Miljöavdelningen, Koncernkontoret

Västra Götalandsregionen

2018-04-05

Uppföljning målområde läkemedel 2017

Mål i miljöplan 2017-2020	Utfall 2016	Utfall 2017	Trend
Andel av leverantörer med avtal där miljökrav ställts (måttal 100 %) och utvärdering har genomförts (måttal öka)	-	32%	
Antal antibiotikarecept/1000 invånare (måttal 250)	306	299	●

Sammanfattning

Läkemedel är oumbärliga för att förebygga, lindra och bota sjukdomar. En lång tids forskning visar att vissa läkemedelssubstanser ger skadliga effekter när de hamnar i naturen. Läkemedelsrester kan nå naturen både vid tillverkning och användning. Målet i miljöplanen syftar till att minska miljöbelastningen vid produktion och användning av läkemedel.

Genom kravställande i upphandling av läkemedel och systematisk uppföljning av kraven kan Västra Götalandsregionen minska riskerna för att läkemedelsrester når miljön i produktionskedjan. Att verka för en rationell antibiotikaanvändning bidrar både till en minskad användning av antibiotika och en användning av rätt sorts antibiotika.

Under 2017 så har VGR i samtliga läkemedelsupphandlingar ställt krav enligt med Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier för produktgrupp läkemedel samt krav enligt Uppförandekod för leverantörer. Totalt har Koncerninköp följt upp kraven hos 24 av 76 leverantör. Västra Götaland fortsätter att minska förskrivningen av antibiotika på recept. Den totala minskningen om 2 % (från 306 till 299 recept/1000 invånare och år) under 2017 omfattar flera olika antibiotikagrupper.

Produktion av läkemedel

Krav i enlighet med Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier för produktgrupp läkemedel samt krav enligt Uppförandekod för leverantörer har ställts i läkemedelsupphandlingar under 2017.

VGR har deltagit med en representant i Upphandlingsmyndighetens expertgrupp för framtagande av uppdaterade hållbarhetskriterier för läkemedelsupphandling. Arbetet kommer att intensifieras under första halvåret 2018 och VGR kommer fortsatt att delta i arbetet.

VGR har, inom ramen för det nationella samarbetet kring socialt ansvarstagande i offentlig upphandling, fortsatt det nationella ansvaret för avtalsuppföljning avseende läkemedel. Under 2017 har 12 läkemedelsleverantörer följts upp genom kontorsrevisioner och en har även följts upp med fabriksrevision av API-tillverkning (tillverkning av aktiv substans) i Indien. Revisionerna genererar fortsatt arbete under 2018 framförallt i form av hantering av CAPs (korrigerande handlingsplaner), men också i form av återrevisioner vid behov.

VGR har fört en kontinuerlig, generell dialog med branschorganisationerna inom läkemedelsområdet (Läkemedelsindustriföreningen, Generikaföreningen och Läkemedelshandlarna) kring avtalsuppföljning och arbetssätt för detta. Syftet med dialogen är bl.a. att höja förståelsen och kunskapen hos branschen för att de tydligt ska veta vilka krav vi ställer och hur vi kommer att följa upp ställda krav.

VGR har även påbörjat ett samarbete med Sykehusinnkjöp i Norge för att söka pengar hos Nordiska Ministerrådet för ett spårbarhetsprojekt för antibiotika. Ansökan kommer att färdigställas och kunna skickas in under första kvartalet 2018.

Ordination

Antalet antibiotikarecept förskrivna till invånare i VGR har minskat med 2% senaste 12-månaders perioden fram till och med december 2017 jämfört med samma period året innan. VGR fortsätter minskningen och har gått från att ha haft tredje högst till att ha elfte högst förskrivning av alla regioner och landsting.

Ser man enbart till förskrivning av antibiotika som vanligtvis används vid luftvägsinfektioner, är förskrivningen i Västra Götaland dock den femte högsta i landet. Det talar för att det fortfarande finns en viss överförskrivning av antibiotika i regionen.

Under 2017 har över 1200 läkare fördelat på 172/200 (86 %) av primärvårdens vårdcentraler har diskuterat sin följsamhet till behandlingsriktlinjer för infektioner ihop med kollegorna vid minst ett reflekterande möte. Över 3700 infektionsbesök har granskats, i medel 22 besök/vårdcentral. Därtill diskuterades vårdcentralens sammanlagda förskrivning jämfört med andra vårdcentraler.

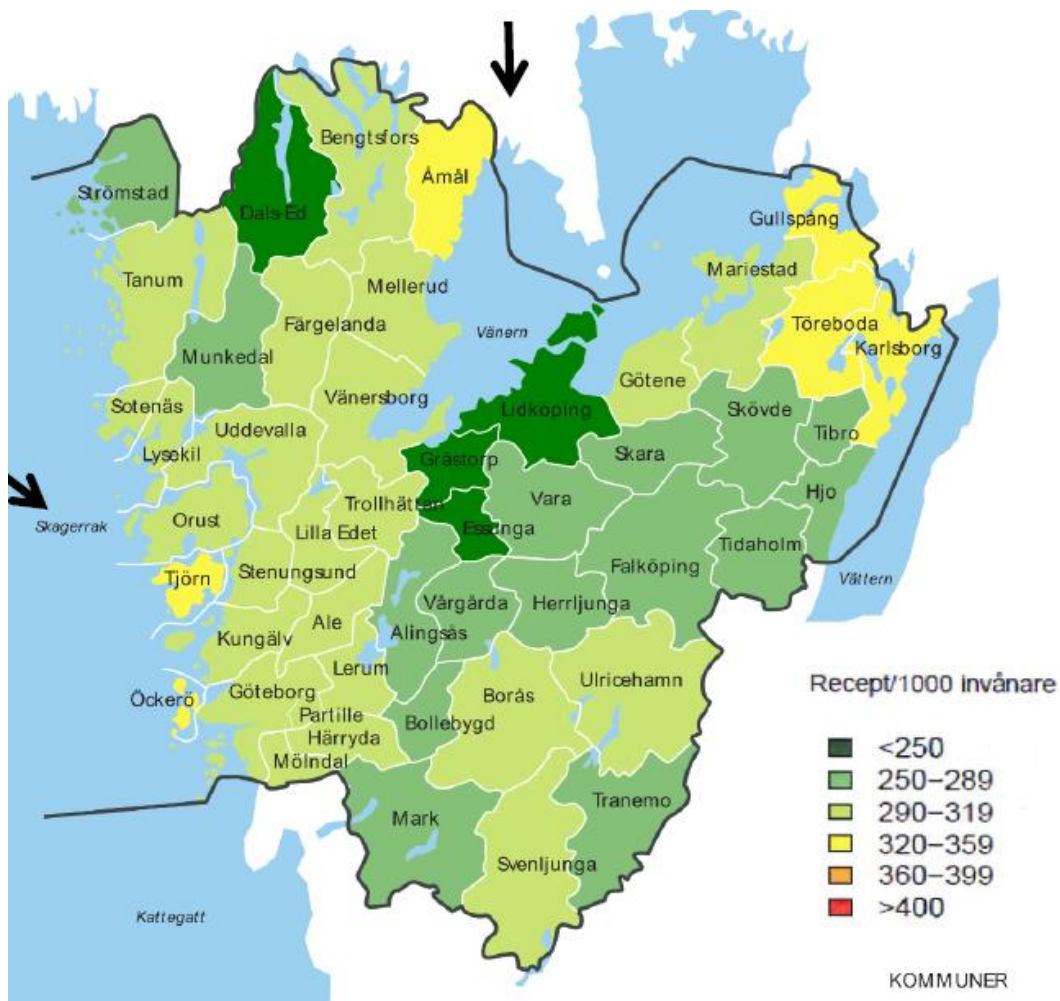
Samtliga typer av vårdgivare har minskat sin förskrivning under året. Däremot ses en ökande förskrivning till personer bosatta i Västra Götaland från förskrivare utanför Västra Götaland, inkluderande de större privata digitala vårdgivarna som förskrev ca 4 recept/1000 invånare och år (se tabell nedan).

Förskrivet av:	jan 2016 - dec 2016	jan 2017 - dec 2017
Närhälsan	87,2	83,2
Privata VC	65,8	64,3
Övrigt Vårdval VGPV	36,7	35,3
Vårdval VGPV (Vårdcentraler och jourcentraler)	189,7	182,8
Sahlgrenska Universitetssjukhuset	27,7	27,4
Skaraborgs Sjukhus	10,7	10,4
NU-sjukvården	9,9	9,7
Södra Älvsborgs Sjukhus	9,2	8,8
Kungälv Sjukhus	2,6	2,5
Alingsås Lasarett	1,8	1,7
Frölunda Specialistsjukhus, Lundby sjukhus och Angereds Närsjukhus	2,1	2,0
Sjukhus VGR	63,9	62,5
Folktandvården	9,4	8,6
Privat Tandvård	9,0	8,6
Tandvård VGR	18,3	17,2
Övriga VGR	21,9	22,0
Övriga riket	12,3	14,7
Totalsumma antal recept per 1000 invånare i VGR	306,0	299,2

Tabell 1. Antal antibiotikarecept/1000 invånare och år till personer bosatta i Västra Götaland, totalt och uppdelat på förskrivare utifrån arbetsplats inom respektive utanför Västra Götaland 2017 jämfört 2016.

Spridningen är fortfarande stor mellan kommunerna. Dals-Ed, Essunga, Lidköping och Grästorp kommun ligger strax under målet på 250 recept/1000 invånare och år. Högst förskrivning sker till invånarna i Öckerö kommun (348 recept/1000 inv.). Stora skillnader ses också mellan olika vårdcentralers förskrivning, 33 % av vårdcentraler har minskat sin förskrivning med mer än 10

% det gångna året och 10 % ökade den med lika mycket. Noterbart är att genomförd minskning inte står i relation till hur hög förskrivningen var året innan samt att förskrivning från jourcentraler är jämförelsevis hög, särskilt i Göteborg med kranskommuner.

Figur 1. Antal antibiotikarecept per 1000 invånare de senaste tolv månaderna tom december 2017 (Spridning: 348 – 221 recept/1000 inv. och år).

Kassation

Arbete med definierat sortiment

Sortimentsrådet inom Sjukhusapoteket VGR arbetar dagligen med att säkerställa att rätt läkemedelsprodukter och produktinformation finns tillgängliga i vården. I detta arbete ingår att anpassa det definierade läkemedelssortimentet inom slutenvård och primärvård till rekommenderat och upphandlat sortiment. Inga mätningar

angående huruvida detta har påverkat läkemedelskassationen har utförts, men kassation av läkemedel inom slutenvården och primärvård bör minska genom det kontinuerliga arbetet med anpassning av sortiment och förpackningsstorlekar efter vårdens behov av läkemedel.

Kassationsmodul i Hamlet

En funktionalitet för att registrera kasserade läkemedel har införts i VGR:s lager- och beställningssystem Hamlet. Funktionen gör det möjligt för vårdavdelningar av registrera kassation av läkemedel och även orsaken till kassationen. Ännu finns för liten mängd insamlad data för att göra en analys av denna kassation.

Kassation av extemporeläkemedel

I Sjukhusapoteket VGR:s samarbete med APL finns en arbetsgrupp med uppdraget att minska kassationen i samband med beredning och användning av cytostatika. Uppdraget är att följa och analysera förbrukning- och kassationsstatistik för extemporeläkemedel i regionen samt ta fram åtgärder som kan minska kassationen. Arbetsgruppen hade fyra möten under 2017.

Åtgärder som vidtagits under 2017 innefattar bland annat

- Fortsätta arbetet med att identifiera förpackningsstorlekar som överensstämmer med befintliga behandlingsregimer
- Förbättringsarbete med rutiner, lathundar och arbetssätt
- Utredningar om förlängd hållbarhet på stamlösningar

Resultat kassation av extemporeläkemedel

Kostnaden för cytostatika som används för extemporeberedning av APL i VGR har en ökande trend, medan kostnaden för kassationen är relativt oförändrad. Även kasserad mängd cytostatika ligger på en relativt konstant nivå (se diagram 1 och 2).

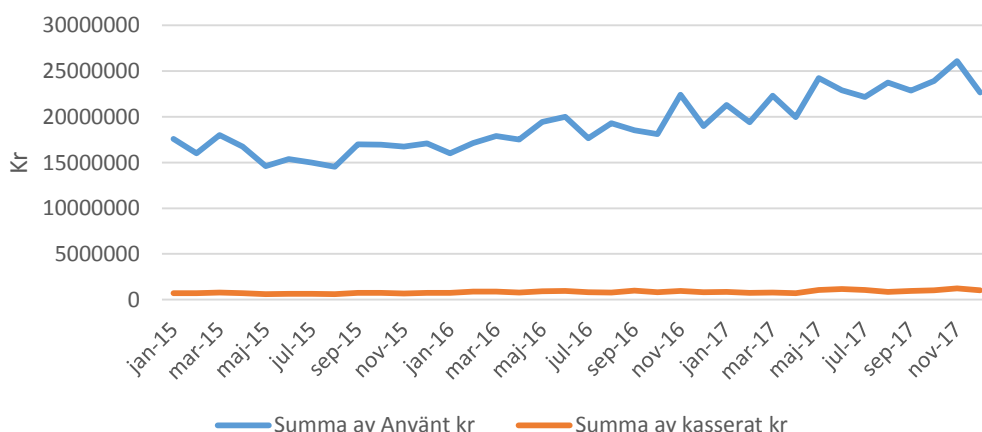

Diagram 1: Kostnad för använd och kasserad cytostatika som används av APL för extemporeberedning i VGR

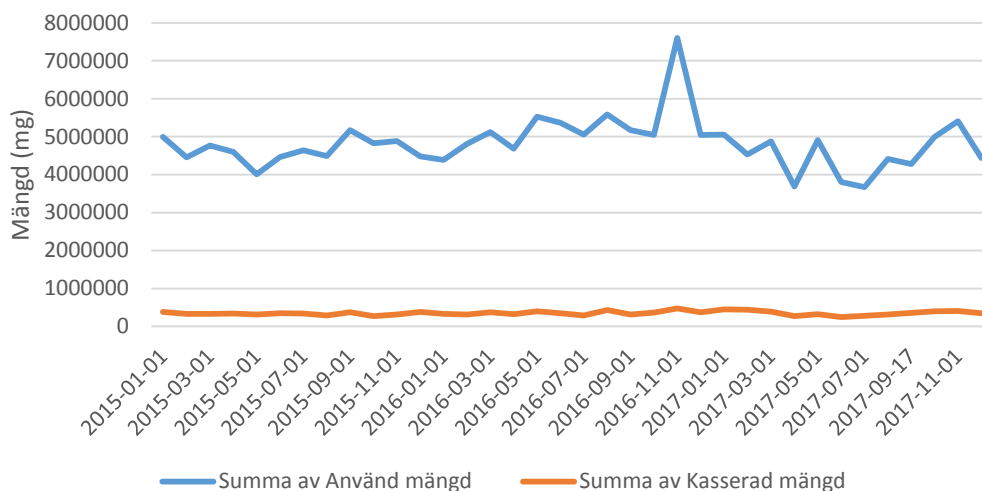

Diagram 2: Mängd använd och kasserad cytostatika som används av APL för extemporeberedning i VGR

Nyckeltal för förvaltningar och bolag

Antibiotikaförskrivning per förvaltning och per kommun, se tabell 1 och figur 1.

Mer information

- Hittar du på intra.vgregion.se/uppfoljningmiljo eller www.vgregion.se/uppfoljningmiljo
- Har du frågor kring resultatet? Kontakta miljöstrateg Per Rosander, per.rosander@vgregion.se